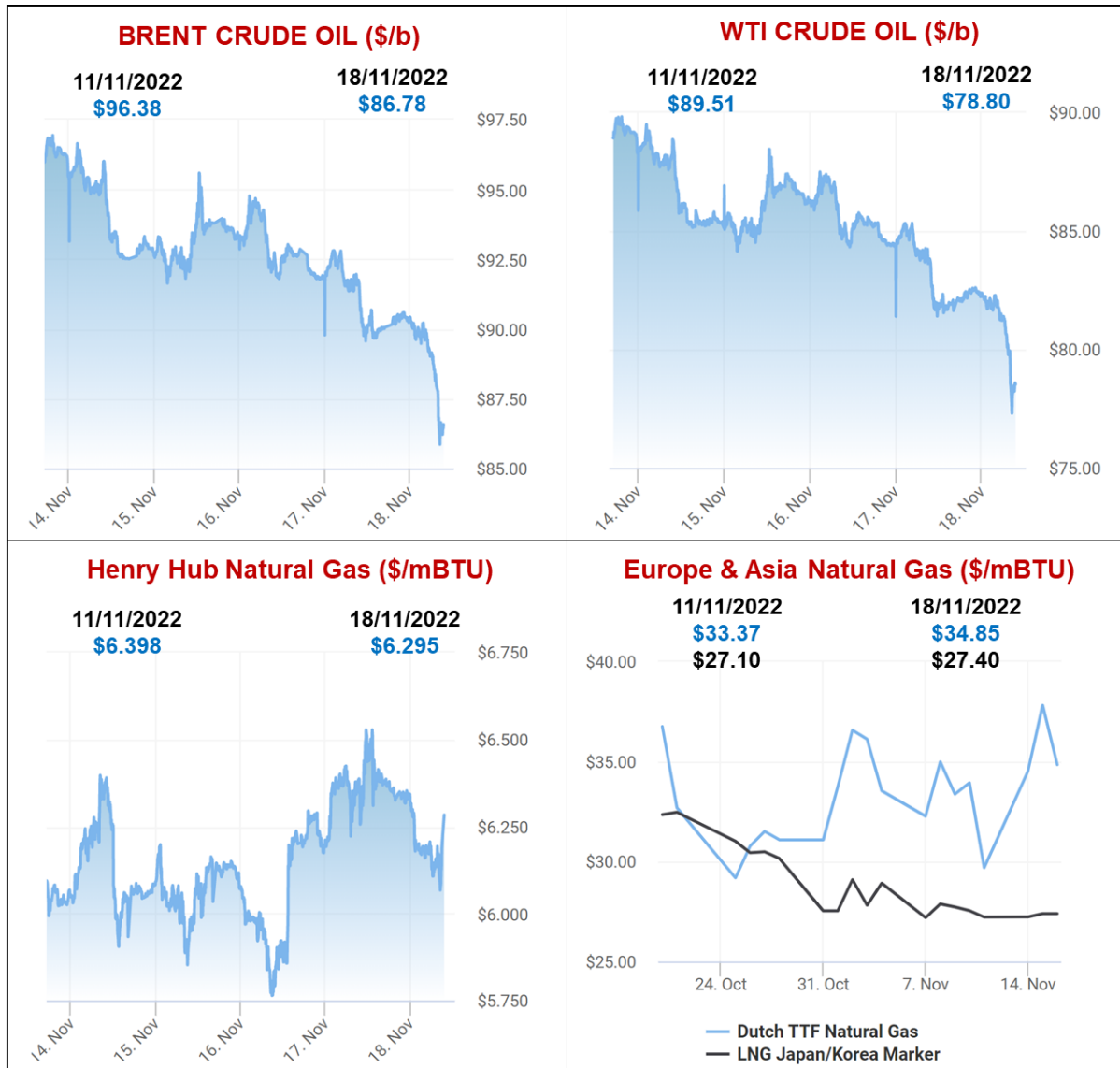


پایش بازار



بازار نفت این هفته با نوسان های شدید روبرو بود. ترس از ورود به رکود باعث شد تا قیمت نفت در بازارها کاهش یابد. به نظر بانک جی پی مورگان چیس به احتمال زیاد اقتصاد آمریکا در زمستان پیش رو یک رکود را تجربه خواهد کرد. شاخص نفت برنت با حدود ۱۱ دلار کاهش به ۸۶.۷۸ دلار هر بشکه سقوط کرد. قیمت نفت وست تگزاس اینترمدییت نیز با کاهش ۱۲ دلاری به ۷۸.۸۰ دلار هر بشکه رسید. قیمت گاز طبیعی در بازار آمریکای شمالی (هنری هاب) با اندکی کاهش به ۶.۲۹۵ دلار هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی

تی یو) کاهش یافت. در بازار ژاپن قیمت یک میلیون بی تی یو گاز طبیعی بصورت فشرده شده (ال ان جی) به ۲۷.۴۰ رسید. در بازار رتردام همان مقدار گاز طبیعی به قیمت ۳۴.۸۵ دلار معامله شد. مهم‌ترین تحولات این هفته را می‌توان به تحولات سیاسی-نظامی جنگ روسیه-اوکراین و کشیده شدن دامنه جنگ به خاک لهستان بعنوان یکی از اعضای ناتو، اعمال تحریم‌های جدید ایالات متحده علیه ایران و اظهارنظرهای منفی مذاکره‌کننده‌های غربی پیرامون توافق، عدم توافق نهایی سران گروه ۷ در مورد تعیین مکانیزم سقف قیمتی نفت، اعمال حمایت‌های جدید چین از بنگاه‌های اقتصادی با افزایش موارد مبتلا به کووید-۱۹، پیش‌بینی موسسات بین‌المللی از جمله فیچ مبنی بر کاهش قیمت‌ها در بازار انرژی در بلندمدت، و دیپلماسی دوجانبه در حاشیه نشست گروه ۲۰ از جمله دیدار سران آمریکا و چین نسبت داد.

تفسیر هفته

۱. اهمیت انرژی در شکل‌گیری و توسعه جوامع بشری بر هیچ کس پوشیده نیست اما شاید در هیچ برهه‌ای به اندازه یک دهه اخیر اثرات دوجانبه تحولات ساختاری نظام حاکم بر دنیا و مباحث انرژی بر روی یکدیگر قابل مشاهده نبوده است. در یک بررسی اجمالی می‌توان ۶ عامل را بعنوان مهمترین رویدادهای جهانی اثرگذار و یا اثرپذیر در بازار انرژی از ابتدای قرن بیست و یکم دانست:
 - ۱- جدی شدن نگرانی‌های تغییر اقلیمی با افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای و امضای توافقنامه‌های بین‌المللی همچون توافق پاریس در سال ۲۰۱۵
 - ۲- روی کار آمدن دونالد ترامپ در ایالات متحده، خروج آمریکا از توافق پاریس و جنگ تجاری با چین
 - ۳- ظهور اقتصادهای نوظهور جهانی همچون هند و چین بعنوان مصرف‌کنندگان بزرگ انرژی، تغییر ژئوپلیتیک، و ساختار بازارهای جهانی
 - ۴- توسعه اقتصادی چین، افزایش رشد فن‌آوری، و افزایش سهم این کشور در بازار انرژیهای تجدیدپذیر
 - ۵- تشکیل سازمانهای بین‌المللی چون بریکس با هدف تمرکززدایی از نقش ایالات متحده و کشورهای اروپایی از بازارهای جهانی از جمله بازار انرژی
 - ۶- همه‌گیری بیماری کووید-۱۹ در چین بعنوان نقطه ثقل فعالیتهای صنعتی جهان، و ایجاد شکاف در عرضه و تقاضا با فروکش کردن بزرگترین دغدغه جهانی در قرن ۲۱
 - ۷- آغاز جنگ روسیه-اوکراین در ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ و شروع فصلی جدید در روابط روسیه با کشورهای غربی با محوریت قرارداد تحریم‌های چندجانبه در حوزه انرژی

۸- و در پایان باید به تحولات سیاسی-نظامی اخیر مرتبط با جنگ اوکراین که منجر به طولانی شدن جنگ، افزایش تنشها در سطح سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، و البته دخیل کردن سایر کشورهای دورافتاده در جنگ می شود، اشاره کرد. به گزارش رادیو زت^۱ از لهستان، دو موشک سرگردان در روز سه شنبه در پرژووداو در استان لوبلین لهستان سقوط کرده و اطلاعات اولیه حاکی از کشته شدن دو شهروند لهستان است. موضوعی که از همان دقایق ابتدایی انتشار این خبر، نگرانیها را نسبت به گسترده شدن تحولات میدانی جنگ روسیه-اوکراین در سطح ناتو افزایش داد. همزمان پابریکس، معاون نخست وزیر لتونی روسیه را مسئول این حادثه خواند. زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین نیز مدعی اصابت موشک روسیه به خاک لهستان شد و خواستار مداخله نظامی ناتو برای مقابله با مسکو شد. این گمانه زنیها در حالی روی داد که وزارت دفاع روسیه هرگونه حمله نظامی به روسیه به خاک لهستان را مردود دانست. در این میان اظهارنظر مقامات کاخ سفید نیز قابل تامل بود که انگشت اتهام را از سران روسیه برداشته و به گزارش آسوشیتدپرس به نقل از مقامات آمریکایی، طبق یافته‌های اولیه، موشکی که روز سه‌شنبه به لهستان اصابت کرد و دو شهروند این کشور را کشت، توسط پدافند هوایی اوکراین شلیک شده است. این خبر پس از آن منتشر شد که جو بایدن، رئیس جمهور ایالات متحده، گفت که اطلاعات اولیه «اطلاعات متناقض» را نشان می دهد و احتمالاً پرتابه از جهت روسیه شلیک نشده است. با این وجود کشورهای ناتو و گروه ۷ روز چهارشنبه پس از دیدار در حاشیه اجلاس سران گروه ۲۰ در بالی بیانیه مشترکی صادر کردند. رهبران حملات موشکی روسیه علیه اوکراین را محکوم کردند و از تحقیقات لهستان در مورد حمله به بخش شرقی این کشور در نزدیکی مرز با اوکراین حمایت کردند. آندری دودا رئیس جمهور لهستان نیز در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت که این کشور روز چهارشنبه ماده ۴ پیمان آتلانتیک شمالی را اجرا خواهد کرد که نشان می دهد ورشو تهدیدی برای تمامیت ارضی، استقلال سیاسی یا امنیت خود می بیند. بررسی مجموعه اظهارنظرها در هفته اخیر حاکی از دو پیامد بعنوان خروجی این اتفاق در خاک لهستان خواهد بود:

الف- جرم انگاری روسیه در مساله اصابت موشک به خاک لهستان: که در این صورت با فعال شدن حمایت نظامی-سیاسی اعضای ناتو از لهستان در برابر متخاصم خارجی طبق پروتکل‌های این سازمان باید منتظر شکل گیری جنگ در سطح گسترده جهانی بود. موضوعی که رئیس دفتر زلنسکی نیز به آن اشاره و در مصاحبه خود اعلام کرد، که جنگ روسیه به خاک اوکراین محدود نخواهد شد. خروجی این وضعیت به عدم ثبات در تمامی بازارها از جمله بازار انرژی می انجامد.

¹ Zet

ب- بازگذاشتن مساله اصابت موشک به خاک لهستان: این حالت مشابه انفجار در خطوط لوله نورد استریم صرفاً دست غربی‌ها را برای اتهام زنی علیه روسیه برای اعمال تحریمهای جدید باز خواهد گذاشت. نکته حائز اهمیت در این رویکرد طولانی شدن جنگ روسیه-اوکراین بدون تحولات جدی در سطح میدانی خواهد بود. موضوعی که به کشورهای اروپایی اجازه خواهد داد همزمان با افزایش کثرت تقاضا در بلندمدت، الگوی مصرف خود را در بازار انرژی تغییر داده و با تامین مبادی جدید ورود منابع انرژی در صورت لزوم از ابزار سیاسی و حتی نظامی علیه روسیه استفاده کنند. البته اروپاییها در چندماه اخیر با استفاده از پروپاگاندای رسانه ای تحت عناوینی همچون «زمستان سرد» بخشی از این کثرت تقاضا را مدیریت کرده و مساله اصابت موشک به خاک لهستان نیز بخشی از سناریوی رسانه ای آنها برای آماده سازی افکار عمومی در جهت فعال شدن تحریمهای نهایی علیه روسیه است. دیمیتری مدودف معاون رئیس شورای امنیت روسیه اعلام کرد، حادثه لهستان نشان می‌دهد که جنگ هیبریدی غرب چشم انداز یک جنگ جهانی را افزایش می‌دهد. وزارت دفاع روسیه نیز اظهارات رسانه‌ها و مقامات لهستانی درباره اصابت موشک‌های روسیه به قلمرو این کشور را تحریک عمدی با هدف تشدید وضعیت دانست. همزمان اتهام‌زنیهای مقامات اوکراینی و غربی برای دخیل کردن ایران در جنگ اوکراین اندک روزنه‌های امید برای حصول توافق برجام و بازگشت ایران به بازار جهانی نفت را کمرنگ کرده است. موضوع به همین نقطه ختم نشده و در هفته اخیر علاوه بر اعمال تحریمهای جدید شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای طی مصوبه‌ای به ایران توصیه کرد تا پاسخ سوالات آژانس را تا ماه مارس ۲۰۲۳ بدهد.

۲. چهار عامل دیگر را بعنوان عوامل اثرگذار بر روند قیمتها در بازار انرژی می‌دانیم:

- الف- اعمال حمایت‌های جدید چین از بنگاههای اقتصادی با افزایش موارد مبتلا به کووید-۱۹
- ب- نهایی نشدن مکانیزم دقیق اعمال سقف قیمتی نفت، سیاستی که علیه روسیه قرار است به اجرا در آید.
- ج- افزایش احتمال رکود جهانی و پیش بینی موسسات بین‌المللی از جمله فیچ مبنی بر کاهش قیمتها در بازار انرژی در بلندمدت
- د- دیپلماسیهای دوجانبه در حاشیه نشست گروه ۲۰ از جمله دیدار سران آمریکا و چین

همکاران این شماره: علیرضا اسقانیان، محمدعلی اسلامی، و عباس ملکی